כיתה י' | תנ"ך | שיעור 1 מתוך 7 | 45 דק' | שמות כה, א-מ

ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם": התרומה, הארון, השולחן והמנורה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יתארו את הציווי על התרומה ואת שלושת הכלים הראשונים: הארון והכפורת, השולחן והמנורה (כה, א-מ)
- התלמידים ינתחו את מטרת המשכן לפי "וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם" (כה, ח) בעזרת הרמב"ן והספורנו
- התלמידים ידונו בשאלה מה הופך מקום לקדוש, ומה ערכה של נתינה מרצון ("אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ")

❓ השאלה הגדולה של השיעור

איך בונים בית לאלוהים, ולמה הוא צריך בית בכלל?

הציווי הראשון אחרי מעמד הר סיני הוא "וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם" (כה, ח). הפסוק לא אומר "ושכנתי בתוכו" (בתוך המקדש) אלא "בתוכם", בתוך העם.

🧪 פתיחה

שואלים את הכיתה: "איזה מקום מרגיש לכם מיוחד, כמעט קדוש? למה?" (בית סבא וסבתא, הכותל, חדר, מגרש). רושמים על הלוח מה הופך מקום למיוחד: מה שקרה בו, מי שנמצא בו, איך מתנהגים בו. אחר כך: "היום נקרא את הפרק שבו העם מקבל הוראות לבנות מקום כזה, ונבדוק מה מן הרשימה שלנו מופיע בו".

📖 הסבר למורה

פרק כה פותח את חמשת פרקי ציווי המשכן (כה-לא, פרשות תרומה ותצוה ותחילת כי תשא). הוא מגיע מיד אחרי מעמד הר סיני וכריתת הברית בפרק כד, ומשה נמצא על ההר. הפרק נפתח בתרומה: "וְיִקְחוּ־לִי תְּרוּמָה: מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי". רש"י מפרש "ידבנו": "לְשׁוֹן נְדָבָה וְהוּא לְשׁוֹן רָצוֹן טוֹב". המשכן נבנה מתרומה מרצון, לא ממס.

מטרת המשכן (ח-ט): "וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם", ו"כְּכֹל, אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ, אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן". הרמב"ן (כה, א) מסביר שהמשכן ממשיך את מעמד הר סיני: "וְסוֹד הַמִּשְׁכָּן הוּא, שֶׁיִּהְיֶה הַכָּבוֹד

אֲשֶׁר שָׂכַן עַל הַר סִינַי שׁוֹכֵן עָלָיו בְּנִסְתָּר". מה שהיה חוויה חד-פעמית על ההר נעשה נוכחות קבועה שהולכת עם העם במדבר.

הארון והכפורת (י-כב): הכלי הראשון והחשוב ביותר. בארון שמים את "הָעֵדֻת" (לוחות הברית), ועל הכפורת שני כרובים "וּפְנֵיהֶם, אִישׁ אֶל־אָחִיו". שם מקום הדיבור: "וְנוֹעַדְתִּי לְךָ, שָׁם, וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת". הרמב"ן מסביר שלכן הארון קודם לכול: "עִקַּר הַחֵפֶץ בַּמִּשְׁכָּן הוּא מְקוֹם מְנוּחַת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא הָאָרוֹן". שימו לב: בכל הכלים כתוב "ועשית" (לשון יחיד, אל משה), ורק בארון "וְעָשׂוּ אֲרוֹן" (רבים).

השולחן והמנורה (כג-מ): השולחן עם לחם הפנים "לְפָנַי תָּמִיד", והמנורה, מקשה אחת של זהב עם גביעים, כפתורים ופרחים. הספורנו (כה, כג) מסביר שהשולחן והמנורה באים "כְּמִנְהָגָם לִפְנֵי הַשָּׂרִים": כמו בבית של מלך יש כיסא, שולחן ומנורה. הפרק נחתם בהוראה "וּרְאֵה, וַעֲשֵׂה: בְּתַבְנִיתָם – אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה, בָּהָר", ורש"י מביא מדרש "שֶׁנִּתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה".

📜 הפסוקים (מכון ממרא, נוסח מנוקד)

שמות פרק כה, פסוקים א-ט

(א) וַיְדַבֵּר ה׳, אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר.

(ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִקְחוּ־לִי תְּרוּמָה: מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי.

(ג) וְזֹאת, הַתְּרוּמָה, אֲשֶׁר תִּקְחוּ, מֵאִתָּם: זָהָב וָכֶסֶף, וּנְחֹשֶׁת.

(ד) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ וְעִזִּים.

(ה) וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים, וַעֲצֵי שִׁטִּים.

(ו) שֶׁמֶן, לַמָּאֹר; בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים.

(ז) אַבְנֵי־שֹׁהַם, וְאַבְנֵי מִלֻּאִים, לָאֵפֹד, וְלַחֹשֶׁן.

(ח) וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם.

(ט) כְּכֹל, אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה אוֹתְךָ, אֵת תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן, וְאֵת תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו; וְכֵן, תַּעֲשׂוּ.

שמות פרק כה, פסוקים י-כב

(י) וְעָשׂוּ אֲרוֹן, עֲצֵי שִׁטִּים: אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ, וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ, וְאַמָּה וָחֵצִי, קוֹמָתוֹ.

(יא) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר, מִבַּיִת וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ; וְעָשִׂיתָ עָלָיו זֵר זָהָב, סָבִיב.

(יב) וְיָצַקְתָּ לוֹ, אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב, וְנָתַתָּה, עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו; וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת, עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת, וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת, עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית.

(יג) וְעָשִׂיתָ בַדֵּי, עֲצֵי שִׁטִּים; וְצִפִּיתָ אֹתָם, זָהָב.

(יד) וְהֵבֵאתָ אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת, עַל צַלְעֹת הָאָרֹן, לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן, בָּהֶם.

(טו) בְּטַבְּעֹת, הָאָרֹן, יִהְיוּ, הַבַּדִּים: לֹא יָסֻרוּ, מִמֶּנּוּ.

(טז) וְנָתַתָּ, אֶל־הָאָרֹן – אֵת, הָעֵדֻת, אֲשֶׁר אֶתֵּן, אֵלֶיךָ.

(יז) וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת, זָהָב טָהוֹר: אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ, וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ.

(יח) וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים, זָהָב; מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם, מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת.

(יט) וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה, מִזֶּה, וּכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה, מִזֶּה; מִן־הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ אֶת־הַכְּרֻבִים, עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו.

(כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת, וּפְנֵיהֶם, אִישׁ אֶל־אָחִיו; אֶל־הַכַּפֹּרֶת – יִהְיוּ, פְּנֵי הַכְּרֻבִים.

(כא) וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־הָאָרֹן, מִלְמָעְלָה; וְאֶל־הָאָרֹן – תִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת, אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ.

(כב) וְנוֹעַדְתִּי לְךָ, שָׁם, וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים, אֲשֶׁר עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת – אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ, אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

שמות פרק כה, פסוקים כג-מ

(כג) וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן, עֲצֵי שִׁטִּים: אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ, וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ.

(כד) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ, זָהָב טָהוֹר; וְעָשִׂיתָ לוֹ זֵר זָהָב, סָבִיב.

(כה) וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח, סָבִיב; וְעָשִׂיתָ זֵר־זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ, סָבִיב.

(כו) וְעָשִׂיתָ לוֹ, אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב; וְנָתַתָּ, אֶת־הַטַּבָּעֹת, עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת, אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו.

(כז) לְעֻמַּת, הַמִּסְגֶּרֶת, תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת – לְבָתִּים לְבַדִּים, לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן.

(כח) וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים, וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב; וְנִשָּׂא־בָם, אֶת־הַשֻּׁלְחָן.

(כט) וְעָשִׂיתָ קְעָרֹתָיו וְכַפֹּתָיו, וּקְשׂוֹתָיו וּמְנַקִּיֹתָיו, אֲשֶׁר יְסַךְ, בָּהֵן; זָהָב טָהוֹר, תַּעֲשֶׂה אֹתָם.

(ל) וְנָתַתָּ עַל־הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים, לְפָנַי תָּמִיד.

(לא) וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת, זָהָב טָהוֹר; מִקְשָׁה תֵּעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה, יְרֵכָהּ וְקָנָהּ, גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ, מִמֶּנָּה יִהְיוּ.

(לב) וְשִׁשָּׁה קָנִים, יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ: שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה, מִצִּדָּהּ הָאֶחָד, וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה, מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי.

(לג) שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד, כַּפְתֹּר וָפָרַח, וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד, כַּפְתֹּר וָפָרַח; כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים, הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה.

(לד) וּבַמְּנֹרָה, אַרְבָּעָה גְבִעִים: מְשֻׁקָּדִים – כַּפְתֹּרֶיהָ, וּפְרָחֶיהָ.

(לה) וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה, וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה, וְכַפְתֹּר, תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה – לְשֵׁשֶׁת, הַקָּנִים, הַיֹּצְאִים, מִן־הַמְּנֹרָה.

(לו) כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם, מִמֶּנָּה יִהְיוּ; כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת, זָהָב טָהוֹר.

(לז) וְעָשִׂיתָ אֶת־נֵרֹתֶיהָ, שִׁבְעָה; וְהֶעֱלָה, אֶת־נֵרֹתֶיהָ, וְהֵאִיר, עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ.

(לח) וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ, זָהָב טָהוֹר.

(לט) כִּכָּר זָהָב טָהוֹר, יַעֲשֶׂה אֹתָהּ – אֵת כָּל־הַכֵּלִים, הָאֵלֶּה.

(מ) וּרְאֵה, וַעֲשֵׂה: בְּתַבְנִיתָם – אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה, בָּהָר.

שם ה' מובא בכתיב ה'. הפרק מובא במלואו, בשלושה חלקים: התרומה, הארון והכפורת, השולחן והמנורה.

⚖️ כתוב / מפרשים

בצד אחד מה שכתוב בפסוק, ובצד השני פירוש. הפירוש הוא דרך אחת להבין, לא חלק מהפסוק.

📜 **כתוב:** "וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם" (שמות כה, ח)

💭 **מפרשים:** רמב"ן (כה, א): "וְסוֹד הַמִּשְׁכָּן הוּא, שֶׁיִּהְיֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר שָׁכַן עַל הַר סִינַי שׁוֹכֵן עָלָיו בְּנִסְתָּר". ספורנו (כה, ח): "אֶשְׁכּוֹן בֵּינֵיהֶם לְקַבֵּל תְּפִלָּתָם וַעֲבוֹדָתָם". לפי הרמב"ן המשכן הוא "הר סיני נייד"; לפי הספורנו הוא מקום שבו העם פונה אל ה'.

📜 **כתוב:** "מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ" (שמות כה, ב)

💭 **מפרשים:** רש"י: "לִי – לִשְׁמִי"; "לְשׁוֹן נְדָבָה וְהוּא לְשׁוֹן רָצוֹן טוֹב". הנתינה צריכה להיות לשם המטרה ומתוך רצון.

📜 **כתוב:** "וְעָשׂוּ אֲרוֹן, עֲצֵי שִׁטִּים" (שמות כה, י)

💭 **מפרשים:** רמב"ן: אולי הלשון רומזת "שֶׁיִּהְיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּתְּפִין בַּעֲשׂוּיַת הָאָרוֹן", "וְשֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם לַתּוֹרָה". הארון, שבו התורה, שייך לכולם.

👩‍🏫 מהלך השיעור (45 דקות)

חומרים: תנ"ך (או דף הפסוקים מהעמוד הזה), מצגת, דף עבודה, לוח; אפשר להכין מראש תרשים פשוט של הארון, השולחן והמנורה

1. פתיחה: מה הופך מקום לקדוש? (4 דקות)
2. קריאה: כה, א-ט, התרומה ו"ועשו לי מקדש"; רש"י על "ידבנו לבו" (8 דקות)
3. כתוב/מפרשים: "ושכנתי בתוכם", הרמב"ן מול הספורנו, עבודה בזוגות (10 דקות)
4. הארון והכפורת (י-כב): ציור סכמטי על הלוח, "ועשו ארון" בלשון רבים (10 דקות)
5. השולחן והמנורה (כג-מ): כלים "כמנהגם לפני השרים" (ספורנו) (8 דקות)
6. דיון מסכם וכרטיס יציאה (5 דקות)

💬 שאלות לדיון

הבנה (מה כתוב?)

1. אילו חומרים מבקשים בתרומה (כה, ג-ז)? מי צריך לתת?
2. מה מונח בתוך הארון, ומה נמצא על הכפורת (כה, טז-כב)?

פרשנות (מה זה אומר?)

1. מה ההבדל בין "ושכנתי בתוכם" לבין "ושכנתי בתוכו"? מה זה מלמד על מטרת המשכן?
2. למה, לפי הרמב"ן, הארון הוא הכלי הראשון? ולמה רק בארון כתוב "ועשו" בלשון רבים?

הערכה (מה דעתי?)

1. האם לדעתכם נתינה מרצון שווה יותר מנתינה שחייבים לתת? נמקו.
2. "ופניהם איש אל אחיו": מה אפשר ללמוד מן הכרובים על יחסים בין אנשים?

🏁 סיכום השיעור

פרק כה פותח את בניין המשכן: העם תורם מרצון, ומטרת הבניין היא "ושכנתי בתוכם". הכלי הראשון הוא הארון, מקום התורה והדיבור, ואחריו השולחן והמנורה, כמו בבית של מלך. לפי הרמב"ן, המשכן מעביר את חוויית הר סיני אל חיי היום-יום של העם.

🎟️ כרטיס יציאה (2 דקות)

כל תלמיד כותב: "הכלי שהכי מעניין אותי הוא _____, כי _____".

🧭 התאמה לפי זרם

השיעור מתאים לשני הזרמים. ההבדל בדגשים:

ממלכתי

- קריאה ספרותית: מבנה הפרק מן הפנים אל החוץ (ארון, שולחן, מנורה) כמבנה של בית.
- רקע היסטורי-תרבותי: מקדשים נודדים במזרח הקדום ותיבות קודש; ההשוואה מראה מה ייחודי במשכן (לוחות הברית בלב המבנה, בלי פסל).
- דיון ערכי פתוח: נתינה מרצון ונתינה בכפייה; מה הופך מקום למשמעותי לקהילה.
- זיקה לתרבות: המנורה כסמל מדינת ישראל, ושער טיטוס ברומא.

ממלכתי-דתי (חמ"ד)

- רמב"ן (כה, א): המשכן כהמשך מעמד הר סיני, "שֶׁיִּהְיֶה הַכָּבוֹד אֲשֶׁר שָׁכַן עַל הַר סִינַי שׁוֹכֵן עָלָיו בְּנִסְתָּר".
- ספורנו (כה, ח): השכינה במשכן "לְקַבֵּל תְּפִלָּתָם וַעֲבוֹדָתָם"; זיקה לבית הכנסת כ"מקדש מעט".
- רש"י (כה, מ): "שֶׁנִּתְקַשָּׁה מֹשֶׁה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה" עד שה' הראה לו מנורה של אש: גם משה מתקשה, וה' עוזר.
- מידות: "אֲשֶׁר יְדָבֶנּוּ לִבּוֹ" כיסוד של עבודת ה' מתוך רצון ואהבה.

💡 הערות למורה

כדאי להראות תרשים או תמונה של דגם המשכן; הפרק עמוס פרטים טכניים, ואין צורך ללמד כל מידה. מומלץ להתמקד בשלושה כלים ובשאלה "למה". השיעור הבא (פרק כו) עוסק במבנה המשכן עצמו: היריעות, הקרשים והפרוכת. למתקשים: דף עם תמיכה.

📝 בדף העבודה

התרומה, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" עם הרמב"ן והספורנו, הארון והכרובים, השולחן והמנורה, שאלה בסגנון בגרות ומחוון. יש גם גרסה עם תמיכה.

מקורות

- שמות כה (מכון ממרא)
- רש"י על שמות כה, ב (ספריא)
- רמב"ן על שמות כה, א (ספריא)
- ספורנו על שמות כה, ח (ספריא)
- רמב"ן על שמות כה, י (ספריא)
- ספורנו על שמות כה, כג (ספריא)
- רש"י על שמות כה, מ (ספריא)

מחוון: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם": התרומה, הארון, השולחן והמנורה

1. תרומה היא נתינה מרצון, לא חובה קבועה. רש"י: "לְשׁוֹן נְדָבָה וְהוּא לְשׁוֹן רָצוֹן טוֹב".
2. "וְעָשׂוּ לִי, מִקְדָּשׁ; וְשָׁכַנְתִּי, בְּתוֹכָם": המילה "בתוכם" (ולא "בתוכו"): השכינה בתוך העם, והמבנה הוא אמצעי.
3. ארון: עצי שטים מצופים זהב, כפורת זהב וכרובים; בו "העדת" (הלוחות), ומעל הכפורת ה׳ מדבר עם משה. שולחן: עצי שטים מצופים זהב; עליו "לֶחֶם פָּנִים, לְפָנַי תָּמִיד". מנורה: מקשה של זהב טהור; שבעה נרות להאיר.
4. הכבוד ששכן על הר סיני ממשיך לשכון במשכן, באופן נסתר; המשכן הוא המשך קבוע של מעמד הר סיני והולך עם העם (ובסוף הספר: "וכבוד ה׳ מלא את המשכן").
5. "שֶׁיִּהְיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּתְּפִין בַּעֲשִׂיַּת הָאָרוֹן", "וְשֶׁיִּזְכּוּ כֻּלָּם לַתּוֹרָה": הארון שבו התורה שייך לכל העם.
6. "פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה", "וּפְנֵיהֶם, אִישׁ אֶל־אָחִיו", ופונים אל הכפורת. אפשר ללמוד על יחסים של פנים אל פנים, ועל כך שהקשר בין אנשים קשור לקשר עם ה׳ (תשובות פתוחות).
7. א. רמב"ן: המשכן ממשיך את גילוי השכינה בהר סיני, כבוד ה׳ שוכן במשכן (ה׳ "בא" אל העם). ספורנו: ה׳ שוכן ביניהם כדי לקבל את תפילתם ועבודתם (העם פונה אל ה׳). ההבדל: כיוון הקשר, מלמעלה למטה מול מלמטה למעלה. ב. לרמב"ן: "וְנוֹעַדְתִּי לְךָ, שָׁם, וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת" (הדיבור ממשיך כמו בסיני); לספורנו: "לֶחֶם פָּנִים, לְפָנַי תָּמִיד" או "אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ" (עבודה ונתינה של העם). ניקוד מוצע: א 10 (כל פרשן 4, ההבדל 2); ב 10 (5 לכל פסוק והסבר).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, רשב"ם ואור החיים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: פרקי ציווי המשכן בספר שמות (כה-לא) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.